

Afsnit 1

De statsretlige regler om indgåelse af traktater og om den interne gennemførelse heraf

1.1. Indledning.

I Justitsministeriets redegørelse af juli 1972 for visse statsretlige spørgsmål i forbindelse med en dansk tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber (i det følgende Redegørelsen af 1972) er dansk rets almindelige regler om opfyldelse af traktatmæssige forpligtelser indgående behandlet.

Redegørelsen er offentliggjort i Nordisk Tidsskrift for International Ret, Vol. 41, 1971, side 65 ff.

Bestemmelsen i grundlovens § 19 vil derfor i det følgende kun blive omtalt ganske kortfattet. I øvrigt henvises der til Redegørelsen af 1972 og til Ole Espersen, *Indgåelse og Opfyldelse af Traktater*, 1970.

Bestemmelsen i grundlovens § 20 er ligeledes behandlet i Redegørelsen af 1972. Kun de dele af bestemmelsen, som har særlig betydning for dansk tiltræden af traktaten om Den Europæiske Union, vil blive behandlet i det følgende. Der henvises i øvrigt til Redegørelsen af 1972.

1.2. Grundlovens § 19.

Grundlovens § 19 har følgende ordlyd:

»§ 19. Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingets samtykke kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som iøvrigt er af større betydning. Ej heller kan kongen uden folketingets samtykke opsige nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med folketingets samtykke.

Stk. 2. Bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker kan kongen ikke uden folketingets samtykke anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat. Foranstaltninger, som kongen måtte træffe i medfør af denne bestemmelse, skal straks forelægges folketinget. Er folketinget ikke samlet, skal det uopholdeligt sammenkaldes til møde.

Stk. 3. Folketinget vælger af sin midte et udenrigspolitisk nævn, med hvilket regeringen rådfører sig forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde. Nærmere regler om det udenrigspolitiske nævn fastsættes ved lov.«

Ved grundlovens § 19 har regeringens kompetence i mellemfolkelige anliggender umiddelbar grundlovshjemmel. Den er et såkaldt *prærogativ*.

Regeringens ratifikation af folkeretlige aftaler kræver dog efter § 19 i visse tilfælde *samtykke* fra Folketinget. Det gælder aftaler, som Danmark kun kan efterleve ved at gennemføre en lov eller lovændring. Ratifikation af en traktat, der indebærer forpligtelser, som i øvrigt er af større betydning for Danmark, kan også kun ske med Folketingets samtykke.

1.3. Grundlovens § 20.

1.3.1. Baggrunden for grundlovens § 20.

Grundlovens § 20 har følgende ordlyd:

»§ 20. Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang